

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av skvallereken i Söderåkra, Torsås kommun

Linderson, Hans

2013

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2013). *Dendrokronologisk analys av skvallereken i Söderåkra, Torsås kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2013:41). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

7 oktober 2013

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2013:41

Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SKVALLEREKEN I SÖDERÅKRA, TORSÅS
KOMMUN – KOMPLETTERING 27/12 2013**Uppdragsgivare:** Trafikverket, Box 851, 833 26 Strömsund ref: EF 110195 Susanne Östangård**Område:** SO Småland **Prov nr:** 61779 **Antal sågprov:** 2 varav 1 debiteras**Dendrokronologiskt objekt:** Bestämning av groddår och äldsta årsring**Resultat:**

Dendro-Id	Prov nr Beskriv	Träd- slag	Antal år; (antal radier annan än 2)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta och innersta års- ring i provet	Beräknat Groddår
61779,1+2	stam 5,7 m ovan markytan	Ek	211	Sp 33, B	1803, 2013	1767 ± 15
61779,3	Grov gren ca 6 m ovan markyta	Ek	157	Sp 33, B	1854, 2013	1767 ± 15
61779,4	stam ca 2,5 m ovan markytan	Ek	222-lw	Sp 26, B	1792, 2013	1767 ± 15

Kommentarer till den dendrokronologiska dateringen

En viktig frågeställning för detta uppdrag är bestämningen av ekens egenålder och om den måhända var ett stort träd redan 1645, vid Brömsebrofreden.

Provtagningen, sågskivan, är tagen på 5,7 meter över markytan detta för att trädet är rötskadat nedåt i dess inre delar.

Om trädet har vuxit ostört utan behugning eller fallit för storm så bör höjdtillväxten ta minst 20 år innan den nått provtagningshöjd. Ekplantor och ungträd som stå helt fritt behöver inte växa så snabbt på höjden, de har redan tillräckligt med solljus. Ett sådant träd kan därför växa långsammare tills den når provtagningshöjden. Det är min bedömning att ett träd utan störningar bör ha uppnått denna höjd inom 50 år. Under sådana förhållanden bör groddåret inträffat år **1752 -1782**.

Om trädet utsatts för en brutal skada, förslagsvis under 1700-talets förra hälft. Man kan då tänka sig en så kallad "sparbanksek" som bryter den/de dominant grenarna. Då skulle den nedre delen, under 1,5 meter, kunna vara **betydligt äldre**. Här saknas dock trädets inre/äldsta årsringar så att endast bedömningar kan göras om detta är fallet. I nuläget har jag rekommenderat att ta en ny sågskiva på så låg nivå som möjligt utan att lös röta uppträder. Jag bedömer tillsvidare det yngre förslaget som det mest troliga.

Kompletterande undersökning prov 61779,4

Provet togs 2,5 meter över trädets marknivå och innehåller märke, den ursprungliga äldsta årsringen på denna nivå finns kvar. Den tidigare bedömningen om ekens groddår kvarstår. Jag har blivit tillfrågad att ange ett mest sannolikt groddår för eken, mittvärdet, **år 1767**, måste anses som det mest sannolika året.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat groddår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den innersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet och/eller som krävs för att uppnå den höjd som provet är taget.

I kolumnen längst till höger kan olika informationer förkomma. Här, virkets proveniens och egenålder.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891 (mobil)